

Ärende till kyrkorådet

SAMMANTRÄDESDATUM	ÄRENDENUMMER	DIARIENUMMER
2021-12-02	114 c	Ange diarienummer
HANDLÄGGARE	☒ BESLUT	☐ DISKUSSION
Olle Molin	☐ ANMÄLAN	☐ BARNKONSEKVENSANALYS GENOMFÖRD
ÄRENDE		

Riktlinjer för begravningsverksamheten

Beslutsförslag

- Att låta riktlinjerna hanteras enligt församlingens ordning för Barnkonsekvensanalys inför beslut i Kyrkorådet
- Att föreslå kyrkorådet att anta förslaget till riktlinjer efter genomförd barnkonsekvensanalys

Ärendebeskrivning Bilaga

Bakgrund

Begravningsverksamheten är en allmän samhällelig uppgift som staten genom begravningslagen har anförtrott åt församlingar och pastorat samt åt två kommuner.

Kyrkomötet har beslutat om ytterligare bestämmelser i kyrkoordningen för begravningsverksamheten. Kyrkomötet beslutade 2017 att det för varje församling och pastorat som är begravningshuvudman ska finnas riktlinjer för hur begravningsverksamheten ska vara utformad, att kyrkostyrelsen ska svara för övergripande frågor som avser begravningsverksamheten och att stiftens tillsyn omfattar hur församlingar och pastorat fullgör uppdraget som begravningshuvudmän. Bestämmelsen om riktlinjer för begravningsverksamheten trädde i kraft den 1 januari 2019.

Användningsområden för riktlinjerna

Riktlinjerna kommer att vara ett viktigt dokument för stiftets tillsyn över begravningsverksamheten. När kyrkofullmäktige har beslutat om dem är de bindande och ska lämnas till stiftet för kännedom.

Riktlinjerna kan användas när kyrkorådet utvecklar begravningsverksamheten och genomför internrevision samt vara underlag för samråd och avstämning mellan kyrkoherde och kyrkogårdschef eller arbetsledare. Församlingen eller pastoratet kan även använda riktlinjerna i kontakter med andra kyrkliga enheter och med samhällsorgan.

De är offentliga och tillgängliga för den som efterfrågar dem men främst till för att användas av församlingens eller pastoratets anställda och förtroendevalda samt i kontakter med andra kyrkliga enheter och samhällsorgan.

Kyrkofullmäktige beslutar

Kyrkofullmäktige beslutar i principiella ärenden och i ärenden som på annat sätt är av större vikt, vilket innefattar riktlinjer för begravningsverksamheten. Därmed diskuteras inriktningsbesluten för

begravningsverksamheten i kyrkofullmäktige, till exempel planering av utökning eller minskning, prioriteringar och kulturarvsfrågor.

Kyrkofullmäktige beslutar om riktlinjerna efter att kyrkorådet berett beslutet. Det är inte närmare reglerat vilka som ska ta fram riktlinjerna utan det bestäms lokalt. De anställda som arbetar med uppgifter inom begravningsverksamheten bör dock vara delaktiga i processen med att ta fram riktlinjerna.

Synpunkter från begravningsombudet bör också inhämtas under beredningen eller senast vid kyrkorådets sammanträde då ombudet har rätt att närvara, ställa frågor och göra påpekanden (begravningslagen 10 kap. 4 §).

En barnkonsekvensanalys ska ha gjorts innan kyrkofullmäktige fattar beslut och den kan göras redan under arbetet med att ta fram riktlinjerna.

Ramar för riktlinjerna

Riktlinjerna ska ange inriktningen i övergripande frågor samt redogöra för de lokala förutsättningarna för begravningsverksamheten. Begravningshuvudmännen har delvis olika förutsättningar för sitt arbete och det påverkar hur uppdraget utförs. Riktlinjerna ska beskriva hur den enskilda församlingen eller pastoratet fullgör uppdraget med de resurser och förutsättningar som finns lokalt.

I begravningslagen och begravningsförordningen anges vad verksamheten innefattar och det utgör de yttre ramarna för vad som bör tas upp i riktlinjerna (begravningslagen 1 kap. 1 §).

Begravningsverksamheten omfattar dem som vid dödsfallet är folkbokförda inom församlingens eller pastoratets område, oavsett deras relation till Svenska kyrkan, samt andra än folkbokförda inom området som ändå bereds gravplats där.

Riktlinjerna ska ange inriktningen för sådant som är kyrkofullmäktiges ansvars- och beslutsområde.

I många frågor som har betydelse för begravningsverksamheten är det kyrkorådet som beslutar, till exempel angående ledningsansvar, delegationer, arbetsmiljöfrågor och personalfrågor. Riktlinjerna ska ange att kyrkorådet beslutar om detta och vilka dokument som kyrkorådet har beslutat om som har betydelse för begravningsverksamheten, exempelvis kyrko-rådets arbetsordning. Riktlinjerna bör även ange att kyrkorådet beslutar om dokument och rutiner som gäller exempelvis gravanordningar, arbetsmiljö och säkerhet, kris- och katastrof-beredskap, kulturmiljövård, naturvård, tillgänglighet, förvaltning av begravnings-platsen som en offentlig plats samt vilka dokument om detta som finns.

Riktlinjerna ska beskriva det som omfattar alla dem som är folkbokförda inom området. Många församlingar och pastorat har även en begravnings-pastoral. I en begravningspastoral behandlas det som hör till begravning i vid mening och som erbjuds dödsboet efter en avliden som tillhörde Svenska kyrkan, exempelvis begravningsgudstjänst (kyrkoordningen 24 kap. 1 § och 1 a §). Församlingar och pastorat som har en begravningspastoral ska i riktlinjerna ange att en sådan finns.

För att ge en helhetsbild av begravningsverksamheten behöver även dokument som upprättats av andra anges, om församlingen eller pastoratet beslutat att följa dem och de har betydelse för begravningsverksamheten. Exempel på det är branschgemensamma dokument som Centrala gravvårdskommitténs reviderade anvisningar om gravvårdssäkerhet.

Kyrkofullmäktige beslutar om riktlinjerna och anger i dem inriktning i övergripande frågor samt räknar i dem upp de dokument och avtal med betydelse för begravningsverksamheten som kyrkorådet har beslutat om, så att riktlinjerna sammantaget ger en övergripande beskrivning av de lokala förutsättningarna för begravningsverksamheten.

Riktlinjerna bör uppdateras regelbundet samt vid större förändringar som berör begravningsverksamheten.

Innehåll i riktlinjerna

Riktlinjerna består huvudsakligen av två delar.

I den ena delen finns kyrkofullmäktiges beslut om långsiktiga principer och övergripande inriktning för begravningsverksamheten. Denna del kan handla om vad församlingen eller pastoratet strävar efter när det gäller miljö, kulturmiljö eller andra långsiktiga beslut av övergripande karaktär som kan vara knutna till större investeringar eller betydande förändringar som kyrkofullmäktige beslutar om.

I den andra delen finns en redogörelse för nuvarande förutsättningar och redovisning av grundläggande faktorer som bidrar till kvalitet i begravningsverksamheten och i olika samverkans-kontak-ter samt till effektivitet i ekonomi och förvaltning. Kyrkofullmäktige fattar enbart beslut i principiella ärenden och ärenden som på annat sätt är av större vikt, beslut som finns i riktlinjernas första del. Den andra delen blir därför främst en sammanställning av de faktiska förhållandena för begravningsverksamheten i församlingen eller pastoratet och en redogörelse för beslut som kyrkorådet har fattat. Denna andra del bör omfatta följande.

- Vilka kyrkogårdar och begravningsplatser som finns i församlingen eller pastoratet. I riktlinjerna ska anges minneslundar och andra gravskick inom begravningsplatsen eller kyrkogården och om det finns särskilda gravplatser för dem som inte tillhör något kristet trossamfund. Om församlingen eller pastoratet förvaltar enskild begravningsplats för annans räkning ska även denna anges.
- Vilka kyrkorum, begravningslokaler utan religiösa symboler och övriga lokaler som används i begravningsverksamheten, både egna och hyrda.
- Vilken samverkan med andra huvudmän för begravningsverksamhet som finns, framför allt långsiktigt. Att avtal om kremeringar finns om församlingen eller pastoratet inte har ett eget krematorium. Eventuella andra avtal som kyrkorådet har med andra huvudmän angående exempelvis transporter, särskilda gravplatser, lokaler för förvaring och visning av avlidna, andra lokaler och särskilda tjänster. Om avtal inte finns anges hur samarbetet är utformat.
- Vilken samverkan med andra kyrkliga enheter och samhällsorgan som församlingen har, vilka områden samarbetet gäller och om kyrkorådet har träffat avtal. Samverkan kan till exempel finnas med sociala myndigheter och sjukhus.
- Vilka andra trossamfund och eventuella livsåskådningsorganisationer som huvudmannen har regelbundna kontakter eller samråd med.
- Vilken introducerande utbildning och fortbildning som personal med uppgifter inom begravningsverksamheten, inklusive säsongsanställda, ska få i etiska frågor och bemötandefrågor.
- Vilka dokument och instruktioner med betydelse för begravningsverksamheten som församlingen eller pastoratet genom beslut av kyrkofullmäktige eller kyrkorådet har antagit och följer. Vissa

dokument är obligatoriska men i övrigt varierar det mellan olika församlingar och pastorat vilka dokument och skriftliga rutiner som är beslutade, delvis beroende på lokala behov.

Exempel på andra områden som kan redovisas i riktlinjerna är samverkan och delaktighet i olika nätverk, tillgängligheten till lokaler och tjänster med avseende på funktionsnedsättning och olika språk, frågor med anknytning till kyrkogårdens kulturhistoriska arv med tillhörande naturvärden och sociala värden, drift och långsiktig planering enligt vård- och underhållsplanen, former för extern information om begravningsverksamheten och öppen verksamhet som kyrko-gårds-vandringar och studiebesök.

Bemötande av sörjande och andra besökare

När sörjande kommer till kyrkogårdsförvaltningen ska mottagandet vara vänligt och tillmötesgående.

Medarbetare inom kyrkogårdsförvaltningen kan bemöta besökare på flera olika språk och vet hur man använder tolkhjälp vid behov.

Det är viktigt att barn blir särskilt uppmärksammade i mötet med församlingens medarbetare.

En vacker miljö

Som framgår av församlingsinstruktionen ska församlingens kyrkogård och begravningsplatser vara platser som är ”vackra så att människor gärna vistas där”.

Våra begravningsplatser erbjuder traditionell kyrkogårdsmiljö runt Täby kyrka, samt skogsmiljö och välvårdad parkmiljö på begravningsplatserna. Det är viktigt att skötseln av begravningsplatserna genomförs i enlighet med församlingens miljöpolicy, fastställd av kyrkofullmäktige. Det innebär att skötseln följer årstidernas växlingar och växternas naturliga kretslopp. Förmultnande löv och grenar fyller sin funktion. Buskage och häckar ger inramning och rumskänsla. Perennrabatter ger ett färggrant flor i begravningsmiljöerna.

Täby ligger inom växtzon 2, vilket påverkar vilken växtlighet som kan planteras och trivas.

Täby kyrkogård och begravningsplatserna ska vara en miljö där barn känner sig välkomna. Vi arbetar för en trygg och säker miljö med öppna och tillåtande strövområden. Det finns en rad säkerhetsaspekter vad gäller driften inom kyrkogårdsförvaltningen, inte minst vid gravgrävning, där inte minst barn kan råka illa ut om rutiner inte upprätthålls.

Vid enskildas gravskötsel ska det vara naturligt att barn kan delta i skötseln. Det finns mindre vattenkannor, rullvagnar och verktyg som är tillgängliga vid de så kallade skötselstationerna.

Begravningsverksamhetens finansiering

Begravningsavgiften som är nationell och tas upp av alla som betalar skatt i Sverige finansierar begravningsverksamheten.

De pengar som äskas och erhålls genom begravningsavgiften får endast användas till begravningsverksamhet och säredovisas ifrån serviceverksamhet och församlingens övriga verksamhet. Begravningsplatser är här kyrkogårdar eller gravområden som askgravlundar och minneslundar. Församlingen erbjuder allmänna begravningsplatser med ett tillräckligt antal gravplatser per lokalt område samt anlägger andra vanliga gravområden utefter behov. Vi ser även till att ha särskilda gravplatser för specifika religiösa inriktningar där det finns underlag.

Kostnader som finansieras av begravningsavgiften är följande kopplat till begravning, grav och gravsättning

- gravplats eller motsvarande på allmän begravningsplats under en tid av 25 år
- gravsättning inklusive gravöppning, återfyllning och iordningställande av öppnad grav
- transporter från det att huvudmannen övertagit ansvaret till dess att gravsättning har skett, med undantag av transport för gravsättning utanför huvudmannens område, om inte transporten beror på ett avtal om tillhandahållande av särskilda gravplatser

Riktlinjer för begravningsverksamheten i Täby församling

Huvudman för begravningsverksamheten

Täby församling är huvudman för begravningsverksamheten i Täby kommun enligt bestämmelserna i begravningslagen (1990:1144). Begravningsverksamheten är ett statligt uppdrag och därmed myndighetsutövning. Kyrkoherden har det övergripande ansvaret för begravningsverksamheten.

Verksamheten ska vara självfinansierande och går till så att varje församling eller pastorat som är huvudman ska göra en budget för begravningsverksamheten. Framtagandet av budgeten följer ”Modell för sårredovisning av begravningsverksamhetens intäkter och kostnader”, utfärdad av Svenska kyrkans redovisningskommitté (KRED 2017:7).

Kyrkogårdsförvaltningen är en organisatorisk del av Täby församling som är huvudman för begravningsverksamheten i Täby kommun. Kyrkorådet har inrättat ett särskilt begravningsutskott. Länsstyrelsen förordnar ett begravningsombud (10 kap. 2§, begravningslagen (1990:1144). Begravningsombudet kallas till begravningsutskottets sammanträden och till kyrkorådet när begravningsfrågor ska behandlas.

Kyrkogårdsförvaltningen ansvarar för och genomför transporter av stoft och aska inom huvudmannens område. Gravsättningar av kistor, urnor och askor genomförs. Kremationskostnader och huvuddelen av fordonskostnaderna hanteras här.

Församlingsinstruktionen

Täby församling formulerar följande kring begravningsverksamheten i gällande församlingsinstruktion:

”Täby församling bedriver begravningsverksamhet. Begravningsplatserna är en fortsättning av begravningsgudstjänsten, som används till att omhänderta avlidnas kvarlevor oavsett om de tillhört Svenska kyrkan eller inte. De av församlingen förvaltade och skötta begravningsplatserna utgör ett kollektivt minne för Täby. Platserna ska vara vackra så att människor gärna vistas där.”

Församlingsinstruktion 2021

Övergripande inriktning

Omhändertade avlidna

Begravningsverksamhetens primära syfte är att omhänderta avlidnas kvarlevor. Verksamheten regleras i lagstiftning och utgör en viktig del av rättssäkerheten. Människor som avlider i Sverige ska så långt det går få sin dödsorsak fastställd och avlidna ska inte bara försvinna.

Kollektivt minne

Begravningsplatserna utgör ett kollektivt minne där framför allt gravanordningarnas namn, årtal och avlidnas titlar minner om gångna tiders människor och förhållanden. Områdena är väl skyltade och lätta att hitta till. Täby församlings gravbok finns tillgänglig på Svenska gravar, som är en digital tjänst tillgängliggjord på internet.

Kulturhistoriskt mycket värdefulla gravanordningar är inventerade och ska skötas med omsorg.

- kremering
- lokal för förvaring och visning av den avlidne eller dess stoft
- lokal för begravningsceremoni utan religiösa symboler Förvaltning av kulturhistoriskt värde på begravningsplatser/kyrkogårdar
- trädvård
- reparation och underhåll av stenvägar
- bevarande av dess uttryck
- förvaltning av kulturhistoriskt mycket värdefulla gravvårdar
- ev. annat av kulturhistoriskt värde

Övriga kostnader

- löpande skötsel och underhåll av begravningsplatser/kyrkogårdar
- aktuella skötselavtal tecknade före år 2000

Kostnadsdrivande för drift och underhåll av kyrkogårdsförvaltningen

- personal
- maskiner och utrustning
- fordon och drivmedel
- förbrukningsmaterial
- byggnader
- administration
- utveckling
- inköp av konsultation
- inköp av arbete med speciell kompetens eller maskin

Vid investeringar av högre värde med registrering som inventarier med avskrivning, budgeteras här avskrivningskostnaden för respektive år.

Exempel på vad begravningsavgiften inte får bekosta är

- kista
- gravsten
- skötsel av enskild gravplats
- religiösa symboler
- begravningstjänster
- klockringning
- ceremoniella bärare
- transporter utanför huvudmannens område

Långsiktiga principer och övergripande inriktning för begravningsverksamheten

a) Miljö

Kyrkogården och begravningsplatserna ska vara vackra så att människor gärna vistas där. Platserna ska skötas på ett sätt som lever upp till församlingens högt ställda krav på hållbarhet, vilket framgår av församlingens miljöpolicy samt budget och verksamhetsplan för varje givet år.

Arbetet inom begravningsverksamhetens drift innefattar maskiner, drivmedel och hantering av jordmassor, träd och buskar. Det systematiska arbetsmiljöarbetet är därför av stor vikt. Incidenter och olyckor rapporteras till församlingens skyddskommitté.

b) Kulturmiljö, Kulturhistorisk inventering

Kyrkogården och begravningsplatserna utgör ett kollektivt minne för Täby. Platserna ska ge besökare möjlighet att orientera sig om Täby och de människor som tidigare levat här, eller som valt att få sitt sist vilorum i Täby. Kulturhistoriskt mycket värdefulla gravanordningar är inventerade och ska skötas med omsorg.

c) Långsiktiga beslut

Det finns särskilda bestämmelser för hur olika områden på kyrkogården och begravningsplatserna ska utformas, enligt vård- och underhållsplan, vilka gravanordningar som är tillåtna och regler för gravprydnader, se bilaga.

Församlingens har avtal med Sollentuna församling som driver krematorium.

Täby församling gravsätter även avlidna som varit skrivna på andra orter i landet och från andra länder.

d) Större investeringar eller betydande förändringar

Täby församling planerar för närvarande inte att genomföra några större investeringar i begravningsverksamheten framöver. Mark som församlingen äger finns tillgänglig för utbyggnad i anslutning till begravningsplatserna.

Nuvarande förutsättningar och redovisning av grundläggande faktorer

a) Kyrkogårdar och begravningsplatser som finns i Täby församling

Täby kyrkogård ligger runt Täby kyrka och gravskicket är endast återlämnade urngravar. Där finns också ett columbarium som troligen är en enskild gravplats och som bekostas av Stiftelsen Höstsol, Svenska teaterförbundet. Ägarförhållandena utreds.

Täby södra och norra begravningsplatser är ett stort sammanhållet område mellan Täby kyrka och Vallentunasjön. Området tillkom på 1930-talet och har sedan byggts ut kontinuerligt. Ceremonilokalen Stillheten, se nedan, på södra begravningsplatsen tillkom 2009.

Gravskicket på Täby södra begravningsplats består av nya urn- och kistgravar, minneslunden Björkudden, askgravlunden Tallbacken och askgravplatser.

Gravskicket på Täby norra begravningsplats består av återlämnade urngravar, nya urn- och kistgravar, minneslund och ett muslimsk kvarter.

b) Kyrkorum och begravningslokaler utan religiösa symboler som används

Täby församling har fem kyrkorum där begravningsgudstjänster genomförs: Täby kyrka, S:t Olofs kyrka, Tibble kyrka, Näsbyrö kyrka och Gribbylunds kapell.

Kyrkorådet har delegerat till kyrkoherden att besluta om upplåtelse av kyrka, enligt kyrkoordningens kapitel 41, till andra kristna samfund för gudstjänster och kyrkliga handlingar.

Församlingen har två lokaler för begravningsceremonier utan religiösa symboler: ceremonilokalen Stillheten invigdes 2009 och Hymnen 2017.

Församlingen har beredskap att genomföra såväl kyrkliga begravningsgudstjänster som andra begravningsceremonier utomhus.

c) Samverkan med andra huvudmän för begravningsverksamheten

Täby församling har avtal med Sollentuna församling och samverkar med Stockholms kyrkogårdsförvaltning vad gäller kremationer och med Judiska församlingen vad gäller jordbegravningar.

d) Samverkan med andra kyrkliga enheter och samhällsorgan

Formella avtal finns inte, men samverkan sker med Region Stockholm och Täby kommun.

e) Andra trossamfund som huvudmannen har regelbundna kontakter eller samråd med

Sveriges Imamråd, Judiska Församlingen (se ovan), Grindtorpskyrkans pingstförsamling, Stockholms katolska stift med Vår frus katolska församling i Täby och Georgisk ortodoxa församlingen i Stockholm.

f) Introducerad utbildning som personal ska erhålla

Täby församling är mån om god grundutbildning, introduktionsutbildning och fortbildning för sina medarbetare. Samverkan sker med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation vad gäller begravningslagstiftning, arbetsmiljö med mera.

Samverkan sker också med Sveriges Kyrkogårds- och Krematorieförbund (SKKF) och utbildningsföretag vad gäller grönytor, maskiner, miljö- och hållbarhetsfrågor med mera.

g) Gällande dokument och instruktioner inom församlingen

Församlingsinstruktion 2021.

Policyer och riktlinjer för verksamheten i Täby församling finns publicerade på församlingens webb.

Kyrkoherdens riktlinjer för begravningar, mars 2021.

Vård- och underhållsplan för begravningsverksamheten.

h) Andra områden

Nätverk - samverkan sker med de andra huvudmännen inom Roslags kontrakt, bland annat kring beredskapsplan (aktuellt under pandemin 2020–21) och kistförvaring.

Det av kyrkorådet inrättade verksamhetsrådet vid Täby kyrka.

Arbetsledarträffar för driften med kollegor i Stockholms stift samt möten med representanter från begravningsbyråer.

Tillgänglighet till lokaler och tjänster

Samtliga församlingens kyrkor, kapell och ceremonilokaler är tillgänglighetsanpassade och med fungerande ljudanläggningar. I de lokaler där begravningsgudstjänster i Svenska kyrkans ordning eller så kallade borgerliga begravingar genomförs finns pedagogiskt material för barn som deltar.

Kulturhistorisk inventering

Pågår men är inte helt klar.

Naturvärden och sociala värden

Rofylld plats, uppskattat promenadområde, vilsamma sittplatser och kyrkogårdsarbetarna har tid i sina tjänster för samtal med besökare.

Vård- och underhållsplan för begravningsverksamheten

Det finns vård- och underhållsplaner för församlingens kyrkogård och begravningsplatser som är aktuella och används på daglig basis i driften.

Kommunikation

Begravningsverksamheten ingår i Täby församlings övergripande kommunikationsplanering. Kommunikationsenheten genomför kontinuerlig produktion av text- och bildmaterial samt regelbundna uppdateringar gällande begravningsverksamheten som samordnas i församlingens kanaler; det gäller webbplats, sociala medier, digitala skyltar och annonsering i lokaltidningen. Primär kanal är svenskakyrkan.se/taby där faktauppgifter och innehåll produceras och uppdateras. Det dagliga arbetet på kyrkogårdsförvaltningen synliggörs via kommunikativt, berättande material i form av intervjuer och bildmaterial som publiceras på svenskakyrkan.se/taby och i sociala medier. Särskilda satsningar planeras årligen inför allhelgonahelgen.

Gällande styrdokument finns tillgängliga på www.svenskakyrkan.se/taby.

Öppen verksamhet

Särskilda insatser under allhelgonahelgen genomförs då medarbetare inom kyrkogårdsförvaltningen finns på plats. Täby kyrka och ceremonilokalerna hålls öppna med musik, ljusständning och gudstjänst.

Kyrkogårdsvandringar och visningar av olika gravskick genomförs regelbundet. Inte minst viktigt är det att inbjuda förskolor och skolor till visningar på kyrkogården och begravningsplatserna.

Studiebesök vid förfrågan framför allt från andra huvudmän och begravningsbyråer.

